

Česká 19
602 00 Brno
tel.: 516 202 111
redbrn@mfdnes.cz

Předplatné
a distribuce: 225 555 522
Inzerce: 516 202 311

Brno a jižní Morava

Brno je zapsané v knihách mnohokrát jinak

Knih spojených s Brnem vyšla v posledních týdnech pěkná řádka. Vybíráme z nich jak velkoryse vypravené publikace o brněnských divadelních milnících, tak vzpomínkovou knihu fotografickou i vzpomínky brněnského designéra na osobnosti města. Můžete se začíst i do rozhovorů z brněnského časopisu Host.

Jana Soukupová
redaktorka MF DNES

Tak žilo a hrálo Divadlo na provázku

Největšími érou Divadla na provázku byl v 70. a 80. letech minulého století podle svých slov naprosto uhranut brněnský fotograf Jef Kratochvíl. Po svém zvyku se tiše vsákl do turbulentního divadelního života a do doby, kdy tehdejší nejslavnější a nejinspirativnější divadlo sídlilo v Domě umění, tedy zhruba do roku 1989, a nafotil z představení, zkoušek i letních soustředění nějakých osm tisíc snímků. Z nich teď spolu s editorem Jurajem Grochem vybral dvě stě fotografií, které v opravdu úctyhodné podobě včlenil do objemné publikace nazvané prostě Provázek.

Kdo by v knize hledal přehled inscenací či uměnovědný rozbor činnosti této experimentální scény, je už na záložce upozorněn, že je v tomto svazku nenajde. Jako textový doprovod byly zvoleny povětšinou velmi osobní vzpomínky samotných aktérů, kteří na Provázku působili v nejrůznějších rolích a funkcích, jež se zde obvykle všelijak doplňovaly a prostupovaly. Za všechny uvedme Boleslava Polívku, Dášu Bláhovou, Arnošta Goldflama, Jiřího Pechu, Miroslava Donutila, Petra Oslzlého, Milana Uhdeho či Borise Myslivečka. A také skladatele a muzikologa Miloše Štědroň, kterému je v knize vyjádřen velký dík coby spoluautorovi a odbornému poradci.

Jistá syrovost občas i rozmazaných černobílých fotek a určitá na-

Provázek. Jef Kratochvíl, Asociace PCC, 560 Kč

hodlost doprovodných textů s tehdejší podobou divadelního života na Provázku dokonale koresponduje. Nejenže tedy nevadí, ale dobře vykresluje živelnou, a přece profesionální podobu „provázkovského“ dění v příslušné době.

Umělecké síly Brna se spojily v Ochotnickém kroužku

Další rozsáhlou a velkoryse vypravenou publikací o brněnském divadle v 80. letech minulého století je objemná práce Lenky Zogatové Ochotnický kroužek 1985-1990. Amatérský soubor, jehož vůdčí osobností byl zejména režisér J. A. Pitínský, stačil se svými tvůrci a herci nejrůznějších skutečných povolání vytvořit jen několik málo inscenací, všechny však inscenačně i herecky pozoruhodné a neopa-

Ochotnický kroužek. Lenka Zogatová, Janáčkova akademie múzických umění, 450 Kč

kovatelné. Kolem Ochotnického kroužku se totiž soustředily v onom normalizačním bezčasí osobnosti, které svůj talent nemohly jinde uplatnit. Takže do společných služeb dávaly svůj talent dramaturgický, výtvarný, hudební, herecký i pěvecký.

Knihu vydanou Janáčkovou akademií múzických umění tvoří z podstatné části monografie vloni zesnulé Lenky Zogatové, našly v ní ovšem své místo i fotografie vylovené snad ze všech dostupných soukromých archivů bývalých členů Ochotnického kroužku. Dále zde najdeme ohlasy z dobového tisku, scénáře některých inscenací, nejrůznější dokumenty a také seznam osobností, které se na práci souboru podílely. Z vloženého DVD si lze přehrát takřka zázrakem natočené a dochované inscenace Amerika, Salome a Matka.

Jak Brno před sto lety měnilo svou tvář

Když pilný vydavatel fotografických publikací Brna Vladimír Filip narazil na snímky městského fotografa Josefa Kunzfelda, jemuž město před více než sto lety přikázalo zvečnit Brno před i během jeho velké asanace a přestavby, narazil na skutečný poklad. Ačkoliv šlo o dokumentární fotografování, Kunzfeldovi se do většiny snímků podařilo otisknout zvláštní prchavou atmosféru plnou měkkého i melancholického působícího světla.

První soubor snímků v knize Brno před sto lety nyní doplňuje v témže Nakladatelství Josef Filip

další výběr z prací talentovaného dokumentátora. Takže chcete-li nahlédnout, jak to v centru Brna a na jeho hlavních výpadovkách vypadalo před i během přestavby a také krátce po ní už s novými paláci a domy, nově vydaná kniha vás provede jak současným centrem či dnešními ulicemi Vídeňská, Křenová a dalšími, ale také vám ukáže třeba interiéry městských jatek, prachárny na Kraví hoře, malebné uličky Starého Brna i nově stavěné mosty přes Svratku v Pisárkách. Perličkami jsou pohledy na zaniklý hřbitov ve Vídeňské i nově vznikající Ústřední hřbitov a pak slavnosti zahájení staveb, provozu elektrické tramvaje či výstavby březovského vodovodu. Na závěr se můžete pokochat i několika celkovými pohledy na Brno, které dnes už vypa-
dají docela jinak.

Brno před sto lety, část II. Josef Kunzfeld, Nakladatelství Josef Filip, 735 Kč

Literáři v čase lovců a interview v Hostu

V Brně sídlící nakladatelství Host je nejen stejným jménem propojeno s literárním měsíčníkem, dnes patrně svým rozsahem i kvalitou nejlepším u nás. A právě zde uveřejnil Miroslav Balašík, šéfredaktor obou těchto propojených institucí, takřka stovku rozhovorů s osobnostmi našeho literárního provozu. Teď vybral pětadvacet z nich, které pořídil a uveřejnil mezi lety 1995 až 2015, do knihy nazvané Literatura v čase lovců. To podle „situace, v níž se literatura ocitla po roce 1989“. Dominuje jí lovecký přístup člověka ke světu, v němž se podle studie Zygmunta Baumana (polsko-britský sociolog - pozn. red.) „vůbec nestará o celkovou rovnováhu věcí, ať přirozenou, nebo umělou“, neboť jeho cílem je další úlovek. V podobném duchu se nese i většina pořizovaných rozhovorů, jež jsou ovšem cenné i tím, že někteří ze zpovídaných už nejsou mezi námi. Třeba Jiřina Hauková, Jan Balabán či Jiří Dražnar.

Literatura v čase lovců. Miroslav Balašík, Host, 299 Kč

Brno výtvarné, grafické i designové

Od půlky 20. století je letos pětadvacetiletý výtvarník a grafik Jan Rajlich spojen osudově s Brnem. Nejenže zde v roce 1963 založil Mezinárodní bienále grafického designu, ale je i autorem jednotného vizuálního stylu brněnských veletrhů a stovek plakátů, značek, brožur, prospektů včetně informační grafiky, u níž rovněž propagoval jednotný styl. Graficky upravil nesčetné publikace, učil na brněnské škole uměleckých řemesel, sám psal odborné články... V roce 1969 stál také u zrodu uměleckého sdružení Q a byl v mnoha uměleckých porotách. V Brně se zkrátka znal s kdekým a byl u mnoha klíčových událostí. O tom všem psal až do roku 2009 své vzpomínky, které teď vydává Akademické nakladatelství CERM pod názvem Brno - černá bílá. Oční nemoc zabránila autorovi psát dál, ale knihu doplňují další jeho texty, i z dřívější doby, a přede-

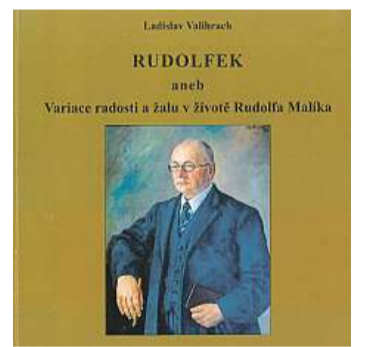

Brno - černá bílá. Jan Rajlich, Akademické nakladatelství CERM, 320 Kč

vším úctyhodné množství dobových materiálů, dokumentů, reprodukcí a fotografií. Kromě vzpomínek na běžný i umělecký život Brna se autor s obdivuhodnou pamětí věnuje mnoha jeho osobnostem z řad výtvarníků, básníků, spisovatelů, divadelníků.

Pomníček velkému ochránci vinarů

Žarošický rodák Rudolf Malík (1875-1969) byl renesanční osobností, patrně posledním u nás žijícím členem rakouské Říšské rady, poslancem Moravského sněmu, po první světové válce také poslancem Národního shromáždění, který se zasloužil o vybudování železnice mezi Ždánicemi a Bučovicemi. Ale především založil Ústřední svaz vinařů československých a dlouhá léta mu i předsedal. Zasadil se jako málokdo o zvelebení i ochranu zdejšího vinařství a ovocnářství. Patrně by však už byl víceméně zapomenut - jako jeho dnes už neexistující žarošický dům či hrob. Koneckonců ho po druhé světové válce uvěznil ve svatobořickém lágru a pak bez vysvětlení propustili, takže si pak o větším veřejném angažmá už mohl nechat jen zdát. Jenže to by se tehdy nesměl potkat se žarošickým „chalupářem“ Ladislavem Valihrachem, který jej za jeho života navštěvoval a pak o jeho soukromí i veřejné činnosti shromáždil kdedo z dosud zachovaných dokumentů. Vše nyní uspořádal a opatřil textem pro knihu Rudolfek aneb Variace radosti a žalu v životě Rudolfa Malíka. Strhující příběh člověka, kterého semlela kdekterá událost divokého 20. století včetně rodinných kotrmelců, vydal autor na svoje triko, byť s podporou Vinařského fondu České republiky a Jihomoravského kraje. Což jsou instituce, kde by publikace, v knihkupectví nesehnatelná, měla být k dispozici.

Rudolfek. Ladislav Valihrach, vlastním nákladem, bez udání ceny

Soud rozdal tresty za vraždu podnikatele

VLKOŠ Za předloňskou vraždu podnikatele ve Vlkóši na Hodonínsku poslal Krajský soud v Brně Vincence Ščerbáka na sedmnáct let do vězení a Milana Stavinohu na třiáct let. Oběti byl bývalý zaměstnavatel obou mužů. Důvodem zřejmě byly spory o peníze.

Spis uvádí, že Stavinoha vylákal šestatřicetiletého podnikatele do bývalého zemědělského družstva ve Vlkóši, kde jej pak Ščerbák usmrtil devíti výstřely z pistole. Odsouzení vinu popírají.

Muži nejprve u oběti pracovali, pak s ní společně podnikali v areálu vlkošského družstva. Vlastnili nejen část budov, ale i okolní pozemky. Odsouzení tvrdí, že je podnikatel zaměstnával jako takzvané bílé koně, aby na ně mohl čerpat státní dotace pro rozvoj zemědělství. Podnikatel je údajně nemohl dostat, protože prý v minulosti dotace zneužil.

„Půjčoval peníze. Jedné rodině například čtyři miliony korun s dvacetiprocentním měsíčním úrokem. To je lichva,“ řekl soudu k oběti vraždy Ščerbák. Tvrdí, že s podnika-

telem neměl spory. Prý se znali léta a byl mu zavázaný, protože mu několikrát pomohl.

Státní zástupkyně Ludmila Doležalová k případu uvedla, že Stavinoha nejprve zatelefonoval podnikateli, aby jej vylákal do areálu družstva, kde jej Ščerbák zranil nelegálně drženou zbraní. Muž utrpěl těžká zranění, jimž podlehl. Jeho tělo našli po několika hodinách pracovníci zemědělského areálu.

U předchozího soudního stání, které se konalo v říjnu, svědčili také zdravotníci, kteří na místo dorazili.

Když zdravotníci přijeli na místo, nacházely se tam tři osoby. „Starší muž dával zraněnému první pomoc. Dalším se udělalo špatně, tak jsme mu pomáhali,“ vzpomínala zdravotní sestra.

Stavinoha se Ščerbákem údajně po činu nasedli do aut a odjeli do Prahy a Olomouce, aby si vytvořili pro čas vraždy alibi. Podle soudce Daniela Piška je ale usvědčující důkaz; například stopy krve oběti nalezené na košili Ščerbáka. (ČTK, vh)

Nový zábavní park nabídne katakomby i lodičky

Veronika Kovářová
spolupracovnice MF DNES

BRNO O víkendu se pro děti otevře další brněnské zábavní centrum. Slibuje více jak 40 atrakcí, dvě restaurace s rodinnými salony, dětské fitness centrum i výtvarné dílny.

„Herní centrum BRuNO family park je unikátní projekt v rámci celé republiky, hledali jsme inspiraci doma i v zahraničí. Projekt byl pak vyvinut přesně dle zadání, na míru,“ říká mluvčí centra Milena Krčková. „Unikátnost je v samotném prostoru a v jeho vzájemném propojení s atrakcemi,“ dodává.

Budova parku, nacházejícího se v městské části Brno-Slatina, je nepřehlédnutelná už zvenčí, její dominantou je 22 metrů vysoká věž s prosklenou vyhlídkou nazvanou čapí oko, která je jednou z atrakcí.

Hlavní prostor centra bude patřit dětem od 4 do 15 let, jeho důležitým prvkem jsou tři věže označované jako komíny - Brunův, Opíčí a Pa-

voučí. Ty jsou spojeny sítí vzdušných tunelů, chodbě a lanovek. Ústí do prostoru 90 metrů dlouhých katakomb. Dále se mohou děti svěřt plouvacími lodičkami, prolézt čtrnáctipatrový Labyrint, nechýbí třeba ani trampolína. Menší děti do čtyř let pak mají samostatný prostor označený jako Mládta.

„Celý projekt BRuNO family parku je postaven na myšlence poskytnout dětem i jejich rodičům nadstandardně vybavený prostor pro trávení volného času, co se týká nabídky pohybových aktivit, tvořivých činností a také odpočinku,“ říká Jaroslav Kaleta, ředitel centra.

Nudit by se neměli ani rodiče. Pokud nebudou chtít i oni využít atrakcí, mohou počkat v prostoru čítanárny. O jejich děti se zatím postarají animátoři, kteří budou dohlížet na jejich bezpečnost. Koho už nebude bavit skákání a lezení, může se zapojit do tvořivých dílen, některé z nich se budou konat pravidelně, jiné jednorázově. Od ledna zde bude fungovat i speciální dětské fitness cent-

rum. Ve stejném měsíci se otevře i restaurace Hnízdo, která má přes léto nabídnout i venkovní posezení.

Nový park BRuNO není v Brně prvním. Několik let tu fungují i parky Bongo a Wikyland. Před rokem pak otevřelo i vědecky zaměřené VIDA! science centrum, které cílí nejen na děti, ale i dospělé. Menší park Líšeňáček je například i v Líšni. Novinkou je i Kostkoland v nákupním centru Olympia, který se otevírá o víkendu. Ten by měl být největší hernou s populární stavebnicí Lego v České republice.

Ceny vstupného jsou srovnatelné, rodina se dvěma dětmi od 3 do 15 let zaplatí za víkendovou návštěvu BRuNO parku 600 korun, což je stejně jako v parku Bongo i Wikylandu. Nový park se od ostatních liší tím, že cena vstupného se odvíjí od počtu dětí, dospělí neplatí nic. Na návštěvu centra Líšeňáček i Kostkoland pak rodině vystačí 200 korun. BRuNO bude v provozu každý den až do 20 hodin. Jeho maskotem je stejnojmenný čap.

Bistro naváže na tradiční mléčný bar

BRNO Nové brněnské bistro naváže na legendární mléčné bary 70. a 80. let. Samoobslužná restaurace se otevře začátkem prosince v místě jednoho z nich, v Benešově ulici naproti brněnskému hlavnímu nádraží. V prostorách funkcionalistické budovy vystřídají vietnamskou restauraci.

Bistro by mělo lidem nabídnout alternativu k rychlým a levným možnostem občerstvení. „Chceme ukázat, že se dá dělat i samoobslužná restaurace vysokého standardu,“ říká Martin Čada, spolujednatel podniku. Chce vyhovět i lidem se speciálními dietami a nabídnout například i bezlepková jídla.

Buřet by majitelé rádi odlišili od jiných především kvalitními surovinami a odkazem na tradice. „V interiéru se nám podařilo zachovat či zrestaurovat některé původní prvky,“ říká architekt Petr Kadlčík, autor podoby restaurace.

Název bistra Quick odkazuje rovněž k vůbec prvnímu modernímu bistro v českých zemích, kterým bylo roku 1967 otevřeno v brněnském hotelu Slovan. (ko)